

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ ВКП(б) І СОВЕТ НАРОДНЫХ КАМІСАРАУ САЮЗА ССР з глыбокім жаалем паведамляюць аб СМЕРЦІ ВЯЛІКАГА РУСКАГА ПІСЬМЕННІКА, ГЕНІЯЛЬНАГА МАСТАКА СЛОВА, БЕЗЗАВЕТНАГА ДРУГА ПРАЦОЎНЫХ, БАРАЦЬБІТА ЗА ПЕРАМОГУ КОМУНІЗМА —

таварыша Аляксея Максімавіча ГОРКАГА,

ПАСЛЕДАВАШАЙ У ГОРНАХ, НЕДАЛЕКА АД МАСКВЫ, 18 ЧЭРВЕНЯ 1936 ГОДА.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ ВКП(б),
СОВЕТ НАРОДНЫХ КАМІСАРАУ САЮЗА ССР.

Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Саюза ССР з глыбокім жаалем паведамляе ўсіх працоўных аб смерці члена Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта Саюза ССР — вялікага рускага пісьменніка, любімага друга працоўных —

тав. Аляксея Максімавіча ГОРКАГА

паследаваўшай у Горнах, наля Масквы, 18 чэрвеня г. г.

Вялікі мастак пролетарыята

Знас свяцільнік розуму, не стала біцца сэрца Аляксея Максімавіча Горкага. Абарвалася ніш вялікага і прыгожага жыцця. На грані двух эпох чалавечтва — на закате капіталізма і на зары комунізма — жыў тварыў, змагаўся, пакутаваў, паляка любіў і гораца ненавізеў гэты вялікі сын вялікага рускага народу.

Горкі быў геніяльным мастаком слова. Выдзелены ў яго кнігах, у яго песьнях вобразы дайшлі і даходзяць да самых глыбін пацупці і свядомасці вясельна мільянаў людзей. Нарываванні Горкім людзі, бязмя жыцця, стаяць перад вачыма кожнага, хто хоць раз прачытаў яго творы. У яго было зоркае скарлінае вока, якое гісторыя дае ястак раз у стагоддзі. Мова яго твораў простая і народная, як толькі можа быць велічнай простага мовы пісьменніка — абранніка гісторыі. Ён велікі добра умеў быць і ў геніяльнай простага мастацкага форме абгаўліць бачанае, пераказаць яго масе народнай тае, каб запаліць яе любоўю і нянавісцю да героюў сваіх твораў.

А як ён умеў любіць, як ён умеў ненавізаць! Любоў да працоўнага чалавечтва пранізае кожны твор Горкага. — бадай, ніхто з вялікіх мастакоў свету так пражывіла не апісаў жыцця чалавечна «ніз» пры капіталізме, ніхто так пражывіла ва ўсім яго жаку не паказаў жыцця народных пісоў парскага Расіі. Разам з тым Горкі, вялікі мастак пролетарыята, як ніхто здолеў у мастацкіх вобразах паказаць злата душы працоўнага чалавеча, якое прытулае і апявае пры капіталізме і ва ўсім блякуе зазнае пасля авяржэння ладу эксплуатацыі. Нянавісць Горкага да гэтага ладу — велізарнай сілы дынаміт, які ўзрывае стары свет гвалту і гіерты, агінацыі і бруду, крыві і карысцівацыі, мяшчанства і шэраці жыцця.

Чалавек, рэвалюцыйнага здзення і смелага паўтэ мыслі, ён усімі фібрамі душы ненавізаў мяшчані — труслівых, косных, бязрукіх, самаўлюблівых, абмежаваных. Радзачальна навуковага сацыялізма задаў да лаей росквіту таленту Горкага ісады: філасофам толькі розным чынам растлумачыў свет, а аялача заключачеша ў тым, каб змяніць яго. Выхадзец з самых пісоў народных, на сабе спрабаваўшы голасцы і агінацыю старога свету, Аляксей Максімавіч Горкі ўсё свядомое жыццё аялача на тое, каб змяніць свет, перапрацаць яго. І кожны разок яго песьні і казак, апавесцей і раманаў, апавяданняў і артыкулаў дычае багарадным жарам рэвалюцыйнага здзення. Непамяна песьня звязлаў ён сваё жыццё з большэвізмам, непамяна быў ён блізкім другам Леніна і Сталіна.

Ленін не раз пісаў, што «Горкі — велізарны мастацкі талент, які прыне і прынясе многа карысці сусветнаму пролетарскаму руху». Ленін пісаў, што «Горкі — безумоўна буйнейшы працэаўнік пролетарскага мастацтва», які «моцна звязлаў сабе сваімі вялікімі мастацкімі творамі і рабочым рухам Расіі і ўсяго свету». Іскры большэвізма, вялікія іры Леніна і Сталіна аялачаваўшы велізарны мастацкі талент буйнейшага сацыялістычнага рэвалюцыйнага, задаўся за перамогі пролетарыята, у чорныя дні пававання

рэакцыі, Горкі адчуваў надыходзячую бурю:

«Он уверен, что не скроют
Тучи солнца, нет не скроют!
Бура! Скоро грянет буря!
Это смелый буреветник
Гордо реет между молний
Нах ревущим гневно морем;
То кричит пророк победы:
— Пусть сильнее грянет буря!»

Горкаму пашанцавала дажыць да нашых дэй, калі грывнула на яго вялікага рэадыма бора сацыялістычнага рэвалюцыі, і выгннула ўжо над светам сонца сацыялізма. Гэта перамога не далася дарма. Рускі рабочы клас, якому гісторыя даравала правальную Леніна і Сталіна і прызначыла стаць важаком міжнароднага пролетарскага руху, — рускі рабочы клас аялачаваў і крыві лепшых сваіх сыноў аялача ў барацьбе за трыумф рэвалюцыі. Аляксей Максімавіч Горкі — паці бурявенік пролетарыята, актыўны барацьбіт за перамогу комунізма. Ён быў окаянам большэвіцкага рэвалюцыі і аверскага нянавісцю пагарджаў і ненавізаў вужо, галзюк і галаў меншавізма і іншых відаў буржуазнага лібералізма. У галы, калі меншавіцкі вужо, прапінчаўшы: «Не треба было брацца за аброю», схаваўся ад неабеспек і бур рэвалюцыі, Горкі ўстаніў смелых сокалаў большэвізма, якія з'явіліся «жывым прыкладам», заклікам гордым да свабоды, да сваята...

І сам ён з'явіўся такім прыкладам. Ён пісаў і транспартаваў большэвіцкія лістоўкі, супрацоўнічаў у большэвіцкіх газетах, маставаў грошы і арганізаваў аўкі для работы партыі. Не раз трапляў ён у рукі жаніарам — быў у сымплы, сыдзе у Петрапаўлаўскай крэпасці і ў Мексэкс-кім замку, у турмах Ніжняга і Майкопа.

Перамога сацыялістычнага рэвалюцыі ў СССР дала новы штуршок росквіту талентаў Аляксея Максімавіча. У галы сацыялістычных пераўтварэнняў Горкі прапінчае дарыць чалавечтву новага геніяльнага мастацкія творы і разам з тым эпоў барыца за пры публіцыста — трыбуна комунізма. Сам вялікі майстар культуры, ён узывае свой голас да майстроў культуры капіталістычнага свету і паказвае інтэлігенцыі, што шлах усяго сумленнага ў чалавечтве ляжыць да пролетарыята, да СССР, да сацыялізма.

Акружаны любоўю ўсяго савецкага народу, усіх працоўных, чыч беззаветным быў ён другам, Аляксей Максімавіч да апошняга сваяго ўзыхання заставаўся гарачым і верным баюном за справу Маркса, Энгельса, Леніна і Сталіна, баюном за комунізм, ініцыятарам і тварном многіх бясшэемных літаратурных помнікаў нашай эпохі.

Вялікі талент Горкага, вялікія яго заслугі перад новым чалавечтвам, і ніколі не праглыне яго святага імя лавольнага лета-рака часоў. У памяці працоўнага чалавечтва доўгія стагоддзі будзе непагадзімым агнём гарыць імя вялікага рускага пісьменніка, геніяльнага мастака слова, беззаветнага друга працоўных, барацьбіта за перамогу комунізма — таварыша Аляксея Максімавіча Горкага.

Перад смаротным яго локам у велізарным смутку пацываць большэвікоў, рабочы клас, усе народы Савецкага Саюза схіляюць свае сцягі, (Перадавы артыкула «Правды»).

ВЯЛІКІ ДРУГ БЕЛАРУСКАГА НАРОДУ

Няма больш у жывых Аляксея Максімавіча Горкага.

Працоўныя з глыбокім сумам сустрэлі паведамленне аб смерці вялікага рускага пісьменніка, геніяльнага мастака слова, беззаветнага друга працоўных, барацьбіта за перамогу комунізма — Аляксея Максімавіча Горкага.

Беларускі народ разам з народам вялікага Савецкага Саюза шчыра сумуе аб смерці найвялікшага пісьменніка сучаснай эпохі.

Імя Аляксея Максімавіча непаруўна звязана з велізарнай барацьбой і перамогамі пролетарыята.

У галы паяжкога напалыла, у галы чорнай парскага разпкі Горкі заўсёды выступаў, як неаіхны барацьбіт за справу працоўных.

З узасціваў Горкаму пажацко, нянавісцю і рашучасцю ён выкрываў усю фальш, усю крывадушнасць буржуазнага грамадства. У сваіх мастацкіх творах з геніяльнай прастаю і ўшчэнасцю ён паказвае, як капіталізм пакаіае на пагібель сотні тысяч людзей.

А. М. Горкі прапінчаў суровую жыццёвую школу. Ён глыбока ведаў жыццё працоўных. Ён сам перанёс іма сваіх пільчых усе жахі капіталістычнага грамадства.

Горкі быў сапраўдным самародкам, выраслым з самога гусчыні народных мас. Яго мастацкая сіла, яго талент, яго бязмежная авіднасць справе пролетарыята, справе народных мас заўсёды будучы памятаць і павіне не толькі народы Савецкага Саюза, але і ўсяго свету. Сваімі высокамастакімі талентамі наскынімі парсам рэвалюцыйнай барацьбы творамі Горкі «моцна звязлаў сабе з рабочым рухам Расіі і ўсяго свету» (Ленін).

Беларускаму народу асабліва блізка і зарага імя Аляксея Максімавіча. Яшчэ ў 1907 годзе ён пераклаў з беларускага на рускую мову твор Янкі Купала «А хто там ідзе». Аляксей Максімавіч заўсёды з асаблівай любоўю авіднаўся да беларускага народу. Ён разам з ім перажываў яго пакуты, радаваўся кожнаму поспеху працоўных Беларусі.

Горкі быў выбран ганаровым акадэмікам Беларускай акадэміі навук.

НЕВЫРАЖАЛЬНЫ СМУТАК

Невыражальны смутак з прычыны смерці нашага дарагога друга. Пахаваем гора ўсіх савецкіх народаў.
РАМІОН РАЛАН.

ІМЯ ГОРКАГА БУДЗЕ НАТХНЯЦЬ МІЛЬЕНЫ

Смерць найвялікшага пролетарскага пісьменніка Максіма Горкага — надзвычай цяжка ўтрата для працоўных усяго свету, для ўсяго чалавечтва.

Міжнародны пролетарыят, усе навінавенныя і эксплуатаемыя страцілі свайго вернага друга, геніяльнага песьяра і патхніцеля ў барацьбе супроць капіталістычнага рабства, супроць мракавосы, рэакцыі і фашызма, у барацьбе за хлеб, свабоду, мір і сацыялізм. Страцілі ў той момант, калі іны асабліва маюць патрэбу ў мастацкага творчасці Горка-

У сваім выдатным пісьме Беларускай акадэміі навук Аляксей Максімавіч пісаў:

«Нацыянальная па форме і сацыялістычная па мэтанакіраванасці і зместу культура беларусаў, палякаў, яўрэяў, літоўцаў, латышоў развіваецца на рубяжы двух светуў, на мяжы з фашыскай Польшчай. За гэтай мяжой, створанай капіталістамі, якая штурча рэадыча пролетарыят, людзі працы жыюць ва ўмовах самага жорсткага фізічнага і духоўнага гвалту, бясчалавечнага гнёту. Там, за мяжой, бялігана прымдушваецца ўсякае авяржэнне руху да волі, да развіцця нацыянальнай культурынай самасвядомасці, там авяржаецца гвалтоўная паланізацыя народаў. У Беларусі забавенчана свабода культурынага росту ўсім ав народнасці».

У гэтым пісьме паказваецца ўсё цяпняна, чулаць і уважлівае Горкага да народу, да жыгя чалавечка.

Горкі душоўна перажывае за прыгнечаныя народы Заходняй Беларусі, якія авнаходзяцца пад пятой польскага імперыялізма.

Горкі шчыра рашуча паспехах беларускага народу ў яго барацьбе за сацыялістычнае будаўніцтва.

Аляксей Максімавіч быў буйнейшым арганізатарам мас. Ён не быў пасіўным наглядальнікам жыцця. Увесь свой талент, усе свае арганізаваныя здольнасці ён аялача ў служэнне пролетарыату, народу.

У галы паяжкога парскага рэжыму ён смела з узасцівай аму музэнасцю выступаў ў абарону чалавечка. За гэта яго парскі апрачынны душны і турмах, там і ў сымплах.

У галы сацыялістычнага будаўніцтва Горкі выступае, як магутны тытан, які ўсё налкасці і сілу рабавуе на ўмацаванне сацыялістычнага рэадыма, на пабудову бяскаласавага сацыялістычнага грамадства.

Ленін і Сталін высока цанілі Горкага.

Смерць Горкага — цяжка ўтрата для ўсяго чалавечтва.

Беларускі народ разам з усімі народам Савецкага Саюза схілае свае баўны сцягі над прахам вялікага рускага пісьменніка, геніяльнага мастака слова і беззаветнага барацьбіта за справу комунізма — Аляксея Максімавіча Горкага.

Вялікае імя Горкага, яго святае імя застануцца назаўсёды глыбока запечатанымі ў сэрцах працоўных усіх краі і будучы іх натхняць на вялікую барацьбу да канчатковай перамогі сацыялізма ва ўсім свеце. І яны скарыстаюць у гэтай барацьбе з пачуццём найглыбейшай авіднасці гранічэйшых літаратурных скарб, які вялікі чалавек пакаіае ім, які самую лепшую, самую каштоўную спадчыну.

Г. ДЗІМІТРАУ.

Масква, рэдакцыі „Правды“, Праўленню Саюза савецкіх пісьменнікаў

ЦК КП(б)Б і ўвесь працоўны народ БССР глыбока сумуюць разам з працоўнымі ўсяго Савецкага Саюза ў сувязі са смерцю вялікага пролетарскага пісьменніка і беззаветна аднаго друга народаў вялікага Савецкага Саюза Аляксея Максімавіча Горкага.

Імя Аляксея Максімавіча непаруўна звязана з барацьбой рабочых і працоўных усіх краі супроць сваіх прыгнечальнікаў.

Сваімі высокамастакімі, талентамі творамі, наскынімі парсам рэвалюцыйнай барацьбы, Горкі «моцна звязлаў сабе з рабочым рухам Расіі і ўсяго свету» (ЛЕНІН).

Горкі на працягу ўсяго сваяго жыцця з гонарам нёс сцяг пісьменніка — рэвалюцыянера, чыч жыццё і талент служылі вялікай справе рабочага класа і сялянства. У дзянікі галы царызма, у перыяд пераможнага сацыялістычнага будаўніцтва Аляксей Максімавіч сваімі мастацкімі словам абуджаў і сэрцах працоўных вогненую нянавісць да ворагаў пролетарыята і ўсіх прыгнечальнікаў.

Аляксей Максімавіч ва ўсіх сваіх творах істама напхняў працоўных на барацьбу, на героіства, на найвялікшы перамогі. Яго слова, слова вялікага пісьменніка — рочнае, самае блізкае народным масам вялікага Савецкага Саюза. Працоўны народ Савецкай Беларусі, як і ўвесь цалкам народ Савецкага Саюза, кіруемы геніем вялікага Сталіна, па автасці авіднаў велізарныя заслугі Аляксея Максімавіча Горкага ў барацьбе за пролетарскую рэвалюцыю, за пабудову бяскаласавага сацыялістычнага грамадства.

Пад кіраўніцтвам Аляксея Максімавіча Горкага аврасла і ўмацавалася самая перадавая ў свеце савецкая літаратура і яе слаўны атрад — пісьменнікі Савецкай Беларусі.

Народ Савецкай Беларусі пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна прыкладзе ўсе свае сілы, каб узняць на яшчэ большую вышыню літаратуру Савецкай Беларусі ў барацьбе за справу сацыялізма, якой аялача сваё жыццё Аляксей Максімавіч Горкі.

ЦК КП(б)Б.

Совет Народных Комиссаров Белорусской ССР ад імя працоўных Беларусі авражае глыбокі смутак і спачуванне з прычыны заўчаснай утраты вялікага пролетарскага пісьменніка

АЛЭКСЕЙ МАКСІМАВІЧА ГОРКАГА.

Смерць Аляксея Максімавіча авылікала авлікі смутак і сэрцах усяго беларускага народу, усхвалявала самыя авдаленыя куці Палесся, бо першы пролетарскі пісьменнік быў самым папулярным і любімым пісьменнікам рабочых, нагласнаў, інтэлігенцыі і ўсіх твораў Беларусі. Яго «Бурявенік», «Мядзі» і многія іншыя творы авдыгралі авлікую ролю ў справе навілізацыі шчырных авс беларускага народу на барацьбу за пролетарскую рэвалюцыю, на барацьбу за авяржэнне панюскага прыгнечу, за сацыяльнае і нацыянальнае авызваленне, авхавучычы масы ў доду пролетарскага інтэрнацыяналізма.

Працоўныя Беларусі схіляюць свае сцягі ля гроба вялікага пісьменніка і запэўніваюць ЦК ВКП(б) і ўрад Саюза ССР, што яшчэ авчыльней згуртуюць свае рады авкол партыі ЛЕНІНА — СТАЛІНА, яшчэ авчыльней узнімуць авлікі сталініцы сцяг нашай сацыялістычнага рэадыма.

Старшыня Савета Народных Комиссаров Белорусской ССР **ГАЛАДЗЕД.**

ЦВК БССР разам з працоўнымі БССР глыбока сумуе па поведзе смерці авлікага пролетарскага пісьменніка, друга беларускай савецкай літаратуры, лепшага сына нашай авдытай сацыялістычнага рэадыма, яшчэ авчыльней згуртуюць свае рады авкол партыі ЛЕНІНА — СТАЛІНА, яшчэ авчыльней узнімуць авлікі сталініцы сцяг нашай сацыялістычнага рэадыма.

АБ ПАХАВАННІ А. М. ГОРКАГА

Урад авдвердаў камісію па арганізацыі пахавання А. М. Горкага ў складзе гг. Бузганіна (старшыня), Кручова, А. Н. Тамстога, В. Іванова, Стаўскага, Стэпвага, Камінекага, Хадароўскага, Ушліхта і П. П. Кручова.

Пахаванне А. М. Горкага прынята за кошт дзяржавы. Пахаванне авбудзецца 20 чэрвеня ў 6 гадзін авчара на Краснай плошчы.

АБ ЛІТАРАТУРНАЙ СПАДЧЫНЕ А. М. ГОРКАГА

Цэнтральным Камітэтам ВКП(б)і Саветам Народных Комиссаров ССР авперавдана камісія ў складзе гг. Стэпвага (старшыня), Кручова, Стаўскага, Талы, Бубнова для прыёму літаратурнай спадчыны і пераікі А. М. Горкага.

АД КАМІСІІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ ПАХАВАННЯ ТАВАРЫША АЛЭКСЕЙ МАКСІМАВІЧА ГОРКАГА

Труна з цела памёршага 18 чэрвеня г. г. тав. Аляксея Максімавіча Горкага ўстаноўлена ў Калоннай залы Дома саюзаў.

Для развітання з целам тав. Аляксея Максімавіча Горкага ў Калоннай залы Дома саюзаў авдкрыт вольны доступ 19 чэрвеня з 9 гадзін раніцы да 9 гадзін авчара.

Крамачня авбудзецца ўноч з 19 на 20 чэрвеня. 20 чэрвеня доступ у Калонную залу Дома саюзаў для развітання з прахам тав. Аляксея Максімавіча Горкага авдкрываецца з 9 гадзін раніцы да 4-х гадзін 30 мін. авча.

МЕДЫЦЫНСКАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ АБ СМЕРЦІ А. М. ГОРКАГА

Аляксей Максімавіч Горкі захвараў 1 чэрвеня грыпам, які ускладніўся ў далейшым ітчыні катарам верхніх дыхальных шляхоў і катаральным авпааленнем лёгкіх. Цяжка інфекцыя, як ав гэтым свядчылі паўторныя авдсваўняны крыві, на глебе хранічнага авражэння сэрца і сасудуў і, у авслабінасці, лёгкіх у сувязі са старым, — 40-гадовай даўнасці — туберкулёзным працэсам авверных, авшырэнне бронхаў, авфізіема, австна, авсклероз лёгкіх, авбумоўні з перых-жа даўн авелькі цяжкае авчыжэнне авробоў.

Уло ав трэцяга дня авробоў пачала аввыдзяляцца сымптомы авслаблення сардэчнай авдэянасці і авслабіна авчыжэння дыхання. Авэнергетычавым прыманеннем усіх сродкаў, якія могуць рабіць уплыў на авлапшчэнне функцыі сардэчна-сасудзістага і дыхальнага сістэм, авдалося автрымаць авдэянасць сэрца да раіцы 18 чэрвеня.

Народны камісар авховы авдароў РСФСР **Г. КАМІНСКІ.** Начальнік авсанупра Кромля **І. ХАДАРОЎСКІ.**

Заслужаны авчач авуант — прафесар **Г. ЛАНГ.** Заслужаны авчач авуант — прафесар **Д. ПЛЕТНЕУ.** Заслужаны авчач авуант — прафесар **М. НАНЧАЛОЎСКІ.** Заслужаны авчач авуант — **А. СПЕРАНСКІ.**

Акадэмік авчач авуант — **Доктар авчач авуант — Л. ЛЕВІН.**

18 чэрвеня 1936 года, 12 гадзін 30 мінут.

Праўленне саюза савецкіх пісьменнікаў ССР з глыбокім жаалем паведамляе аб смерці авлікага рускага пісьменніка і кіраўніка літаратурнага Саюза ССР, геніяльнага мастака слова, паліага барацьбіта за комунізм, беззаветнага друга ўсіх працоўных

АЛЭКСЕЙ МАКСІМАВІЧА ГОРКАГА,

паследаваўшай у Горнах, наля Масквы, 18 чэрвеня г. г.

ПРАЎЛЕННЕ САЮЗА САВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ ССР.

АЛЕКСЕЙ МАКСИМОВИЧ ГОРКИ

ПРАВАЦЬ І ВУЧЫЦА БУДУМ ТАК, ЯК МАКСІМ ГОРКІ

Аб смерці Максіма Горкага я заведлася на радзі. Як цяжкі камень звалілася на мяне гэта сумнае наведанне. Смерць Горкага — вялікая ўтрата для працоўных Савецкага Саюза і ўсяго свету.

Рабочыя нашай фабрыкі горача любяць Алексея Максімавіча і многа чытаюць яго твораў. Яны добра ведаюць, якім быў гордым буравеснікам пролетарскай рэвалюцыі Максім Горкі, які таксама добра ведаў, якім быў цяжкім і чырыстым яго жыццёвы шлях.

Мы, малалетнія стаханавцы фабрыкі, будзем таксама пастомна працаваць і вучыцца, як працаваў і вучыўся Горкі.

А. С. КІСЯЛЕВА.
Стаханавіца — арганізатарка мінскай фабрыкі «Мастрычкі».

ЗАДУЖА ЦЯЖКА...

Кожны з нас думаў, у гэты дзень пра велізарны крок, зроблены нашай радзімай у свет сонечнай праўды і жыццёвага за яе. Вестка пра смерць Алексея Максімавіча ў такую мінуту — гэта задужа цяжка. Намёр адзіны з тых, хто пака, пастомна змагаўся за новы свет, свет вызваленнага чалавечства, хто з найвышэйшым клопатам сачыў за малейшай працявай творчай здзішнасцю працоўных рускага народу і народаў, прыгнетчаных у былой Расійскай імперыі.

ПЛАТОН ГАЛАВАЧ.

ВЯЛІКІ КЛАСІК ПРОЛЕТАРСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

Ушоў ад нас вялікі знаўца чалавечых сэрцаў і душ. Ушоў палкі змагаў-пісьменнік, драматург-рэаліст Алексея Максімавіча Горкі.

Кожны раз я атрымліваў сапраўдную творчую асацоў, увасабляючы на сцене адзіны з многіх створаных ім вобразаў, вобраз Паўла ў п'есе Алексея Максімавіча «Вася Железнова».

І люблю гэты праўдзінны вобраз, напісаны, як і ўсе ў Алексея Максімавіча, такой выдатнай мовай, з такім здзіўляючым веліччам чалавечых страдасцей, з такой гранічнай яркасцю і многараннасцю характараў, уладаных гэтай найвышэйшай мастацкай і майстраву.

Для нас, актараў, уход з жыцця драматурга — смутак. Уход жа ў нашы ралісыны светлія ілі такога геніяльнага чалавеча і горача любімага майстра слова — бязмежны смутак.

Памяці Алексея Максімавіча, вялікага класіка пролетарскай драматыкі, я хачу ў бліжэйшы час прывесці спэцыяльнае увасабленне рату створаных ім вобразаў, аддаўшы гэтай патхняючай рабоце ўсе сваё майстравства і творчую сілу.

Заслужаны артыст Украінскай ССР

А. БУЧМА.

ЗНАУЦА ЖЫЦЦЕВАЙ МУДРАСЦІ

Трагічная вестка — памёр Алексея Максімавіча Горкі — чалавек, да слова якога я прыслухоўваўся, як да слова жыцця, да слова жыццёвай мудрасці. Ніхто не ведаў так жыцця, як Алексея Максімавіча Горкі.

Была страшная мінута, калі мы даведаліся, што Алексея Максімавіча няма сярод нас, чалавеча, які вёў нас, чалавеча, які вучыў нас.

У нас ёсць выдатная радзіма, якая гаворыць, што нам трэба рабіць, куды нам ісці. І мы сваёю алопшою кропкай крывы аддамо за тое, каб гэтая радзіма, створаная Леніным і Сталінным, каб гэтая радзіма, усецела Алексеям Максімавічам Горкім, жыла і квітнела. Больш нам, моладзі, ў жыцці нічога не трэба.

ПЯТРО ГЛЕБКА.

ПАМЯЦІ ВЯЛІКАГА І НЕЗАБЫУНАГА

«У Лондане, у Вестмінстэры, на грабніцы Ньютана напісана: «Да вішучоў сабе смротныя, што існаваў такое і настолькі вялікае ўпрыгожанне роду чалавечыя».

Добра сказана. Чалавек ёсць упрыгожанне сабе самому.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Не стала Алексея Максімавіча... Згасла ў такі светлы час, калі нішто ў нашай радзіме не адмажыўся-б наступіць на гэты палачочы сарма.

Цяжка выгаварыць, цяжка напісаць пра смерць вялікага, дарагога, любімага чалавеча, настаўніка, друга.

Цяжка згадзіцца з думкай, што не ўбачым больш такой блізкай, такой знаёмай постаці чалавеча, калючага і разам з тым прамінастаго позірку яго вачэй, не пачуем больш яго голасу, не пачуем больш яго голасу.

Так параўнаўча выдатна пісаў чалавек, імя якога, асенае цяпер жалобай і смуткам, не сыходзіць з вуснаў мільянаў людзей нашай радзімы.

Максім Горкі а ўзвукі на дачы ў 1932 г.

Фота Кармен.

ЛЮБІМЫ ПІСЬМЕННИК

Мы, дэлегаты ўсебеларускай нарады жонкаў - грамадчых гаспадарнікаў і агразаветработнікаў МТС і саўгасаў, з пачуццём глыбокага жалю створылі вестку аб смерці вялікага пролетарскага пісьменніка Алексея Максімавіча Горкага.

Разам з усімі працоўнымі нашай вялікай радзімы глыбока смуткуем па поведзе пашпійнай радымы і працоўных ўсяго свету цяжкой ўтраці.

Творы Алексея Максімавіча мы чыталі з вялікім захапленнем, яго мастацкае рэвалюцыйнае слова выхоўвала з нас свядомы, адданых справе рабочага класа ўдальнікаў сацыялістычнага будаўніцтва.

Бязмежна шкада, што ў такі саўданы час эканамічнага і культурнага расквіту нашай сацыялістычнай

най радзімы мы страцілі такога блізкага нам геніяльнага пісьменніка — лепшага інжынера чалавечых душ.

Мы яшчэ больш агуруемся з кол нашай слаўнай камуністычнай партыі, вакол нашай настаўніка і правадзіра народаў СССР любімага таварыша Сталіна, яшчэ з большым энтузіязмам будзем змагацца за пачуццёвае блаславага сацыялістычнага грамадства, за якое ўсе сваё жыццё змагаўся Алексея Максімавіча Горкі.

Удальніцы нарады жонкаў - актывістак гаспадарнікаў і агразаветработнікаў МТС і саўгасаў М. С. ШЫРНО, І. І. ЯРШАВА, Л. Ф. КУНІЗВІЧ, Я. І. ШАПАРЭВА, А. Ф. ДУДНЕУСКАЯ і інш., усяго 60 подпісаў.

ЁН БЫ І ЗАСТАНЕЦА МАІМ ЛЮБІМЫМ ПІСЬМЕННИКАМ

Мне вельмі цяжка гаварыць аб смерці гэтага вялікага мастака слова. Творы яго патхнялі мяне, запальвалі да барацьбы, узнімалі надстрой, акцівалі да працы і вучобы.

Смерць Алексея Максімавіча Горкага — гэта вялікае гора для мільянаў працоўных ўсяго свету. Ён быў і застаецца маім любімым і дарагім пісьменнікам, творы якога будуць чытацца з вялікай любоўю ўсім працоўным чалавечствам.

ДОУНАР.
Стаханавец слесарнага цэха Мінскага завода ім. Варашылава.

КІРАУКІ І НАСТАЎНІК

Няма такога кутка ў велізарных абшарах Савецкага Саюза, дзе-б не ведалі, не чыталі і не любілі геніяльнага пісьменніка, аднаго з выдатных людзей нашай эпохі — Алексея Максімавіча Горкага.

Няма слоў, каб выказаць глыбокую жалобу. Яшчэ так вялікім Алексея Максімавіча патхнялі, рунчы, вёў надарод вялікі атрад творчых савецкіх работнікаў, а сёння яго няма сярод нас.

Светлы вобраз дарагога Алексея Максімавіча Горкага будзе жыць у сэрцах мільянаў працоўных і патхняць нас, творчых работнікаў, аднаў усе сілы на далейшае развіццё савецкай літаратуры, савецкага мастацтва.

І. ЛЮБАН.

ЁН БУДЗЕ ЖЫЦЦЬ СТАГОДДЗІ

Пролетары ўсяго свету страцілі геніяльнага пісьменніка, баўца і рэвалюцыянера Алексея Максімавіча Горкага, чыё таленавітае і палкае піро служыла рабочаму класу нашай краіны ў барацьбе за сацыялістычнае будаўніцтва.

Памёр Горкі, але ён будзе жыць стагоддзі ў сэрцах мільянаў, яшчэ ярчэй адуваецца наша горадасць за вялікую краіну сацыялізма, якая ўладае найбагацейшай культурнай спадчынай, невучарнальнай рэвалюцыйнай скарбніцай творчасці геніяльнага Горкага.

Л. ЧЭРНІН.

НЯМА АЛЕКСЕЯ МАКСИМОВИЧА

Гэтыя тры словы спіскаюць сэрца, лупаць гора і цяжка знайці словы, якія маглі-б поўнасьцю перадаць той смутак і жал, які ахапілі нас пасля весткі аб смерці любімага пісьменніка, страгнага барацьбіта і вялікага гуманіста нашага часу.

Ад нас адшоў велізарны чалавек. Мастацкі творы Горкага, у якіх ён з нявынісцоў ўскрывае ўсю агінашчэ старай кушечкай Расіі, прымушаюць нас яшчэ больш любіць нашу найпрыгажэйшую рэчыннасць, рэчыннасць, якую так страсна любілі і ў створанні якой да апошніх дзён прымаў гарачы ўдзел Алексей Максімавіч.

Як драматург, для нас, работнікаў тэатра, Горкі асабліва цікавы. Працуючы ў гэтым сезоне над яго п'есай «Вася Железнова» і разам з гэтым вывучаючы шмат якія іншыя яго творы, мы атрымлівалі найвышэйшую творчую радасць. Якая глы-

біня мыслі, ведаанне жыцця, людзей і сіла пачуццяў!

П'еса «Вася Железнова» ішла ў нас больш 40 разоў і кожны спектакль іграў з захапленнем, з любоўю, кожны раз знаходзілі нешта новае, неаўважанае раней.

Лічым за шчасце несці са сцэны ў глядзельную залу мыслі і пачуцці такога вялікага мастака, як Алексей Максімавіч.

Хочацца, каб са сцэны напямінальных тэатраў часцей гучэў горады буравеснік рэвалюцыі.

Вывучыце і ператварыце ў рэальныя спадчыны вобразы драматычнай спадчыны Алексея Максімавіча, будзе ад нас, работнікаў тэатра, лепшым помнікам найвышэйшага пролетарскаму пісьменніку сучаснасці.

Артысты дзяржаўнага украінскага драматычнага тэатра імя Шуэцкага Е. ПЕТРОВА і Е. БАНДАРЭНКА.

МАКСИМ ГОРКИ

Песня пра Буравесніка

Над раўнінай мора вепер хмары чорныя абірае. Паміж хмарамі і морам гора кружыць буравеснік, да малака сам падобны.

То крылом кранае хвалі, то страляе ляміцы ў неба, ён крычыць — і хмары чуюць у адважым крыку радасць.

Гэты крык — жаданне бурні! Дужасць гневу, пал агісты і ўпаўнаважэнне ў пачуццё хмары ў гэтым крыку.

Цяжкі стогнуць перад бурай, — отогнуць, кружача над морам і над дню яго гатовы захаваць свой шах ад бурні.

І гагары так-жа стогнуць, — ім, гагарам, недаступна захаляцца так змаганнем: гром удары іх пузае.

Неразумны пінгвін цела ад навад хавае ў скалы... Толькі горны буравеснік кружыць смела і адважна над сівым ад пены морам.

І ніжэй чарношчы хмары, апушчаюцца над морам, і спываюць, рвуцца хвалі ў вышчыню наустрач грому.

Гром ракоца. Стогнуць хвалі ў пене гневу ў спрэчках з ветрам. Вось ахадзівае вепер хвалі чароны ў абдымлі і відае іх з размаху ў дзікай злосці на каменне, разбываючы на шкеры змаратовай магуты.

Буравеснік з крыкам кружыць да малака сам падобны, як страляе лізае хмары, пены хвалі крылом арывае.

Вось ён носіцца, як дамак, — горды, чорны дамак бурні, — і сміяцца, і рыдае... Ён над хмарамі сміяцца, ён ад радасці рыдае.

Угрымотах — чуткі дамак, — ён даўно ўтому чэ, павен ён, што не схаваюць хмары сонца, не схаваюць!

Вепер вые... Гром ракоца... Сінім палымем пылаюць над бяздоннем мора хмары. Мора ловіць страля малака і ў сваім прагоні тупыць. Выпачам вогненныя змеі ўліцца ў мора і знікаюць адлюстраві тых малака.

— Бурні! Хука грывіне бурні! Гэта смеда буравеснік гора кружыць між малака над бурлівым гнэўным морам, то крычыць вачуццё пабеды:

— Хай мацней ударыць бурні!

Пераклад ПЯТРА ГЛЕБКА.

МАКСИМ ГОРКИ

ПІСЬМО БЕЛАРУСКАЙ АКАДЭМІІ НАВУК

Абраўшы мяне ганаровым акадэмікам, Беларуска акадэмія навук вярнула для мяне высокі і — я гэта ведаю — незаслужаны мною гонар. Не знаходзячы ў маім тэксце дастаткова моцных і яркіх слоў пахвалы, я аказаваю Беларускай акадэміі навук паважальным і маўклівым накіраваннем.

Апрача дачынення асабіста да мяне, факт майго абрання мае, на мой погляд, іншае, больш шырокае значэнне. Беларуска акадэмія навук служыць пантрам аднавання беларускай, польскай, яўрэйскай, а таксама латышскай і літоўскай пролетарскіх літаратур, якія ў сваім развіцці апіраюцца на дасягненні брацкай культуры рускай і інш. нацыянальнасцей Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

На сакам работы сваёй Беларуска акадэмія навук даказвае прывільнасць лепішай напяміннай палітыкі нашай партыі, фактам уключэння ў сваё асяроддзе аднаго з работнікаў культуры СССР даказвае найвышэйшую прамісу культуранага аднавання ўсіх напямінна-нацыянальных Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Лучы гэтым шляхам аднавання, шляхам зліцця культурнага сіл, мы хука і ўсім натуральна дасягнем такога эфекту: у нашай краіне кожная з саюзных акадэміяў разрасцецца ва ўсесаюзную акадэмію, ва ўсесаюзны пантрам творчых сіл.

Напямінная на форме, сацыялістычная па метавакіраванні і заместу культура беларусоў, палыкаў, яўраў, літоўцаў, латышоў развіваюцца на рубяжы двух светуў, на мяжы з фашыскай Польшчай. За вольнага мяжой, створанай капіталістамі, якая штурчае разлучае пролетарскай мяжой, створанай самага жорсткага фізічнага і прурывае, людзі працы жывуць ва ўмовах самага жорсткага фізічнага і прурывае гвалту, бесчалавечага гнэту. Там, за мяжой, блізкінасць думавасці ўсякае прадўленне руху да волі, да развіцця напямінна-нацыянальнай самасвядомасці, там адываецца гвалтоўная палітыка на культурунай самасвядомасці, там адываецца гвалтоўная палітыка на культурунай самасвядомасці, там адываецца гвалтоўная палітыка на культурунай самасвядомасці.

У Беларусі забяспечана свабода культуранага росту ўсім ле народаў. У Беларусі забяспечана свабода культуранага росту ўсім ле народаў. У Беларусі забяспечана свабода культуранага росту ўсім ле народаў.

Чого можна пажалат арганізаванаму ў партыю пролетарыату Беларусі, увасабленню розуму і волі ле працоўнага народу? Яшчэ больш магутнага і бастрага развіцця энергіі, розуму і волі, яшчэ больш моцнага зліцця іх у адзіную несакаршальную культурунай творчую сілу.

Масква. 10-X 1932 г.

А КТО ТАМ ИДЕТ?

Я. Купала

А кто там идет по болотам и лесам Огромной туюю толпой? —

Белоруссы.

А что они несут на худых плечах, Что подняли они на худых руках? —

Свою кривду.

А куда они несут эту кривду всю, А кому они несут напоказ свою? —

На свет божий.

А кто же это их — не один миллион — Приводит весть научил, разбудил их сон? —

Нужда, горе. —

А чего-ж теперь захотелось им, Угнетенным векам, им, слепым и глухим? —

1907. Людям зваться. Перавод М. ГОРЬКОГО.

Максім Горкі і Раман Ралак.

